

Propaganda plebiscytowa

Istotną rolę w toczącej się kampanii plebiscytowej odegrało słowo drukowane. Ponieważ na rozpowszechnienie się radia trzeba było jeszcze poczekać, głównym orężem walki propagandowej stała się prasa. W agitacji propagandowej wykorzystywano głównie czasopisma regionalne i lokalne o długoletnim stażu, do których czytelnicy mieli zaufanie. Dodatkowo drukowano plakaty, ulotki, książki i broszury. W okresie od 1919 do lutego 1920 r. przewagę w tej walce miała prasa niemiecka, mająca oparcie władz państwowych. Natomiast wydawnictwa polskie na Górnym Śląsku ograniczano poprzez wprowadzanie zakazów rozpowszechniania czy odmowy przydziału papieru na produkcję polskich druków. Zmianę sytuacji prasowej przyniosło przybycie w lutym 1920 r. na teren plebiscytowy Międzysojusznicznej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej. Zarówno strona niemiecka, jak i polska otrzymały możliwość wydawania nowych gazet, czasopism i broszur.

Do najpopularniejszych wydawnictw po polskiej stronie należały: bytomski „Katolik” (zał. 1869), „Nowiny Raciborskie” (zał. 1889), „Gazeta Polska” (zał. 1890), „Dziennik Śląski” (zał. 1898, Królewska Huta, od 1919 Bytom), „Gazeta Robotnicza” (zał. 1891, Berlin, od 1901 Katowice), „Górnoślązak” (zał. 1902, Katowice), „Głos Śląski” (zał. 1903, Gliwice), „Polak” (zał. 1905, Katowice), „Kurier Śląski” (zał. 1907, Katowice), katowicka „Gazeta Ludowa” (zał. 1911), opolskie „Nowiny” (zał. 1911) i „Nowiny Codzienne” (zał. 1920, Opole). Dodatkowo Polski Komisariat Plebiscytowy zainicjował działalność nowych organów prasowych, jak m. in. „Sztandar Polski” (zał. 1919) i „Kocynder” (zał. 1920). Z myślą o mieszkańcach wsi powołano do życia czasopisma: „Ogniśko Domowe” (1920, Katowice), „Przewodnik Wiejski” (1920, Bytom) i „Strzecha Śląska” (1920–1921, Bytom).

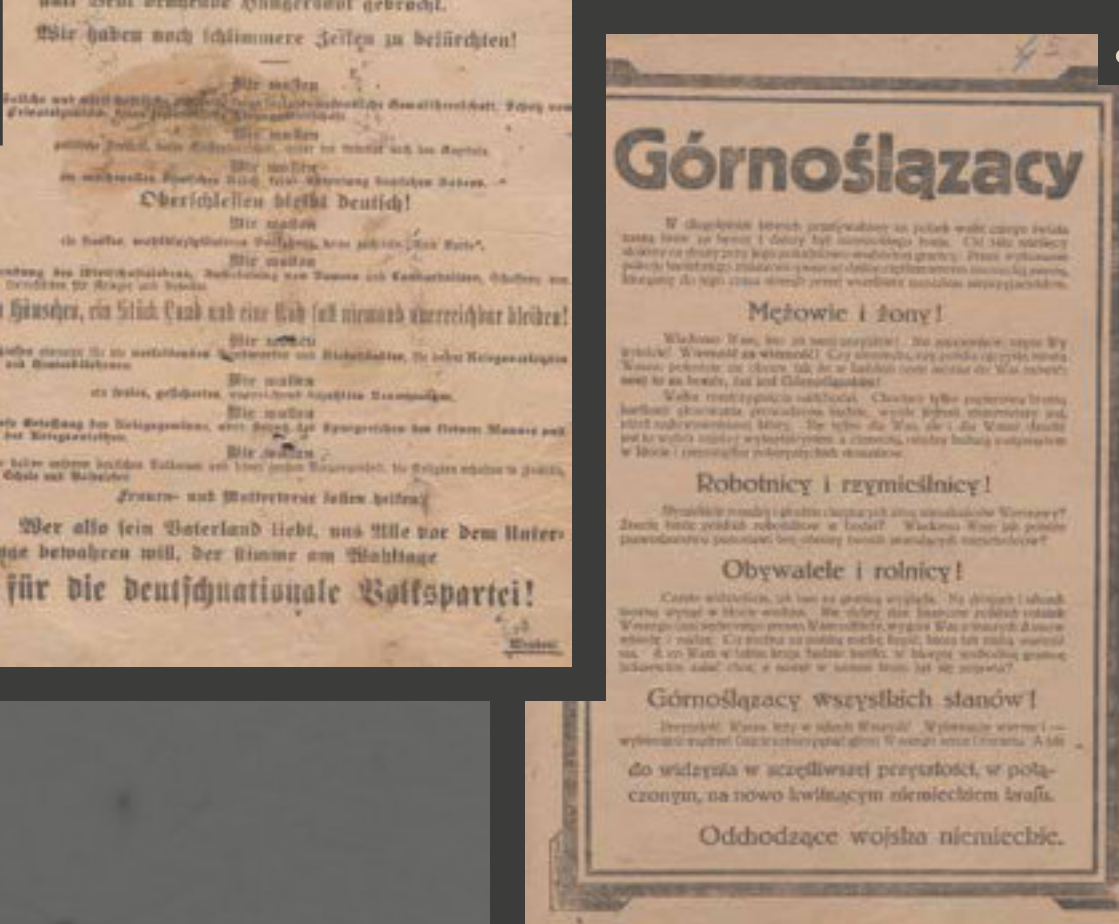
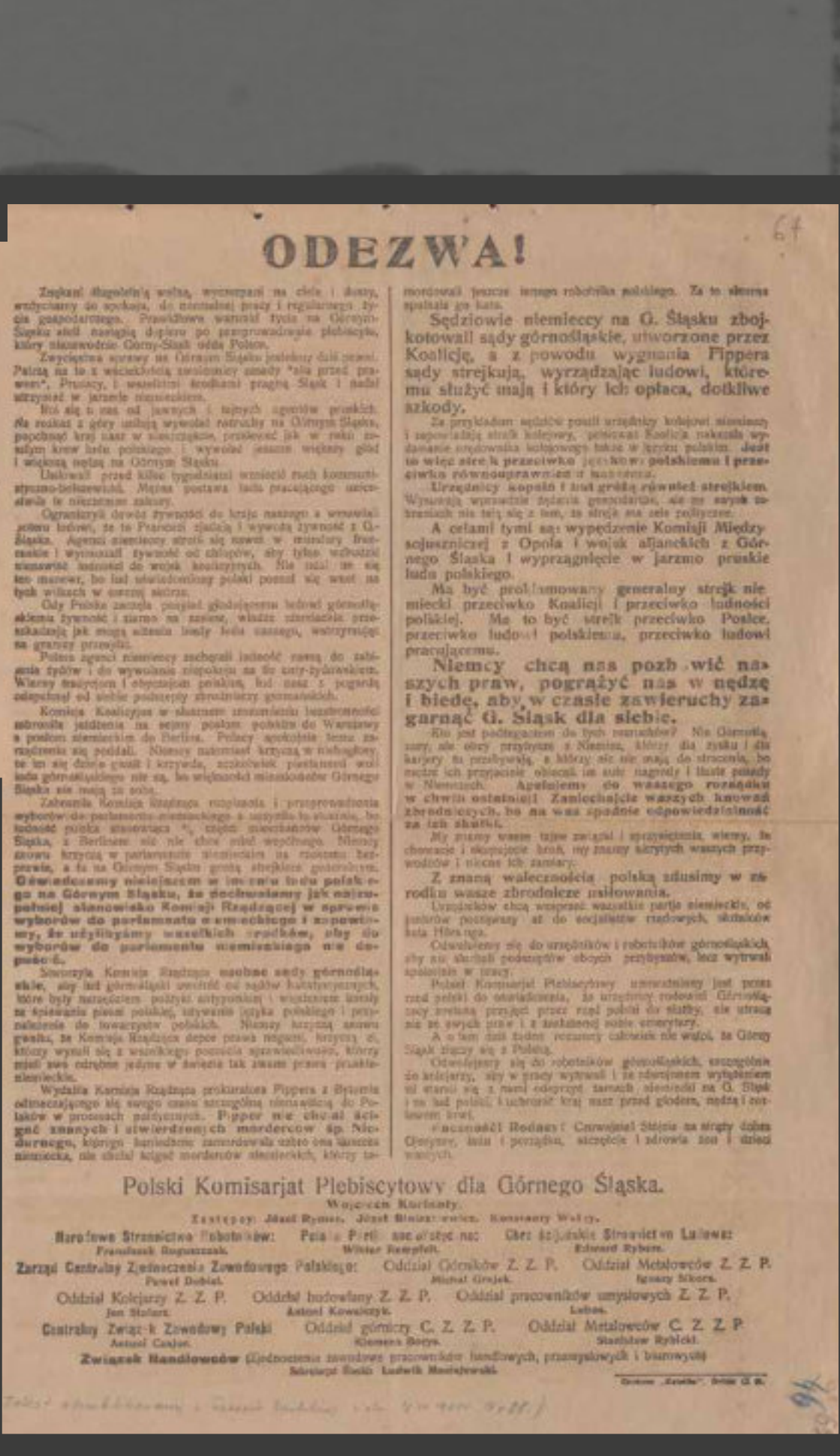
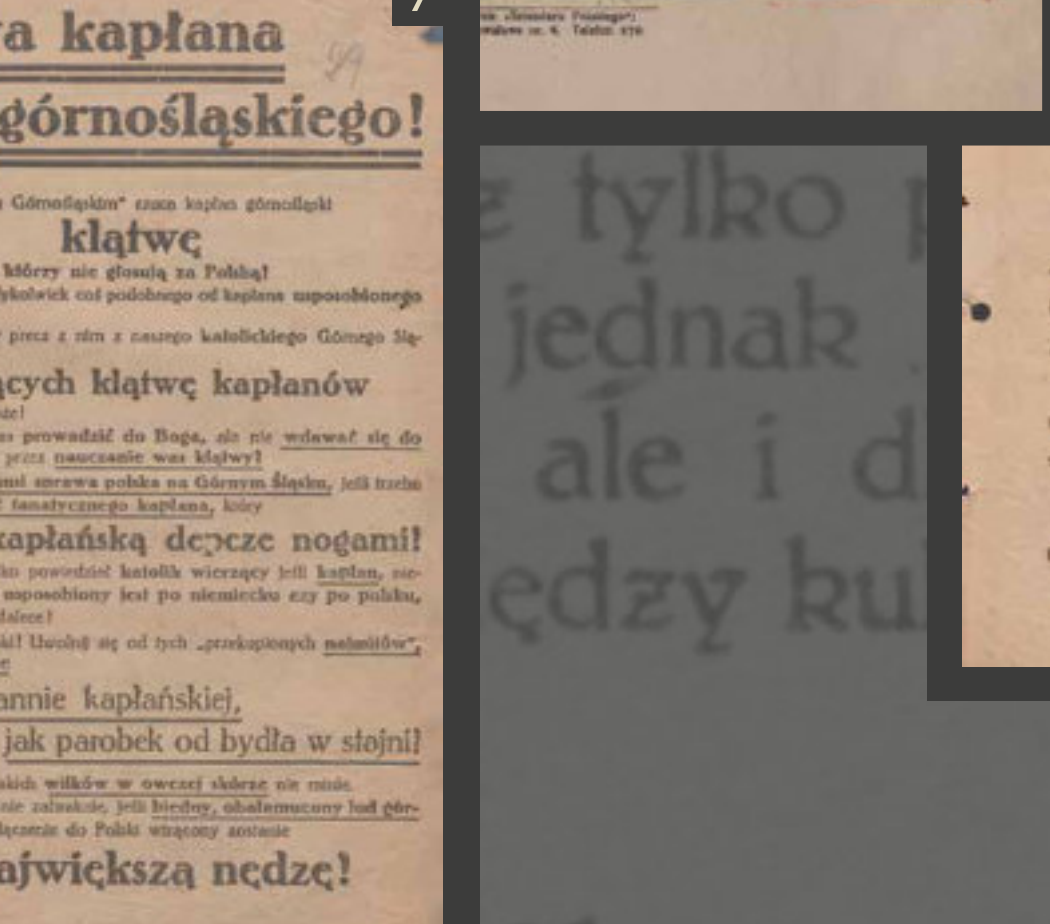
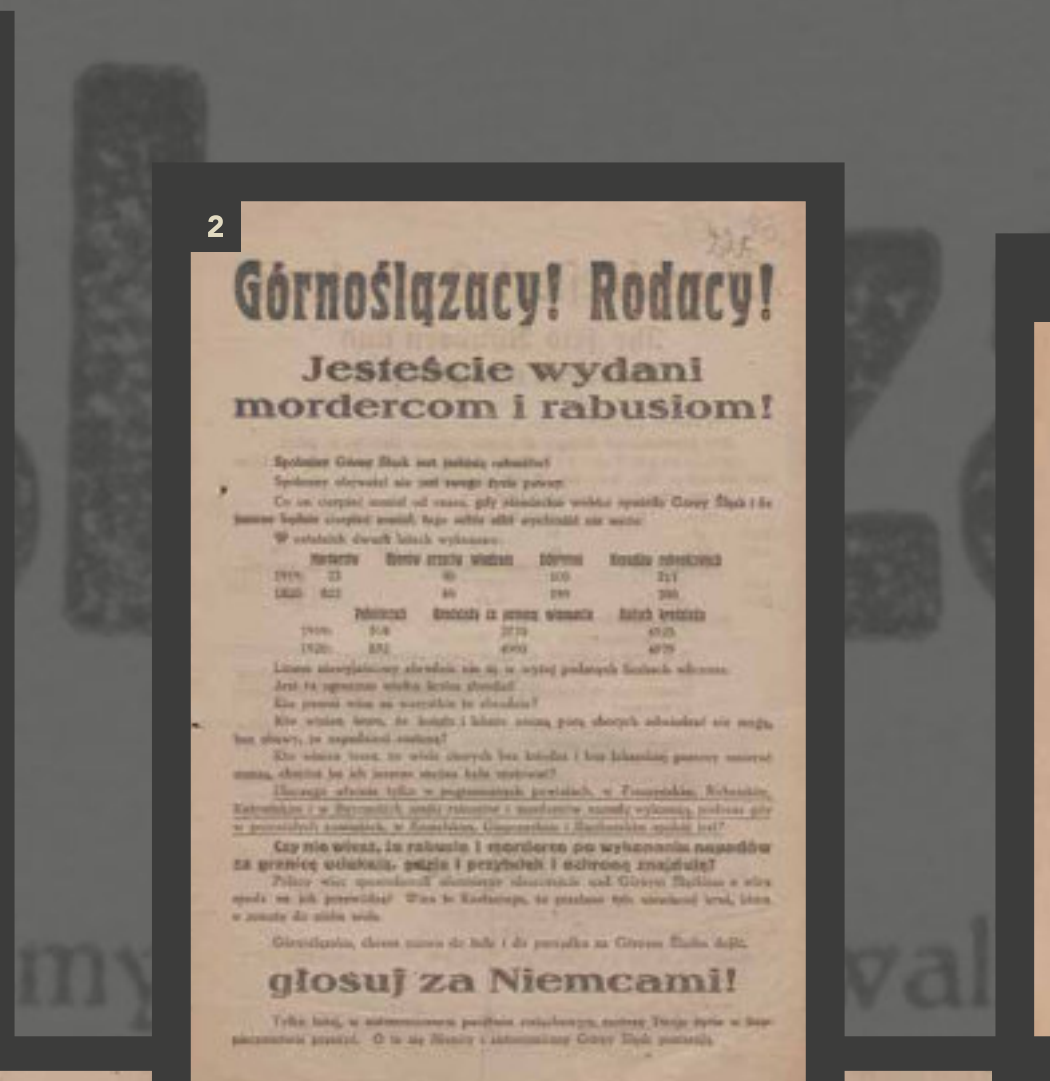
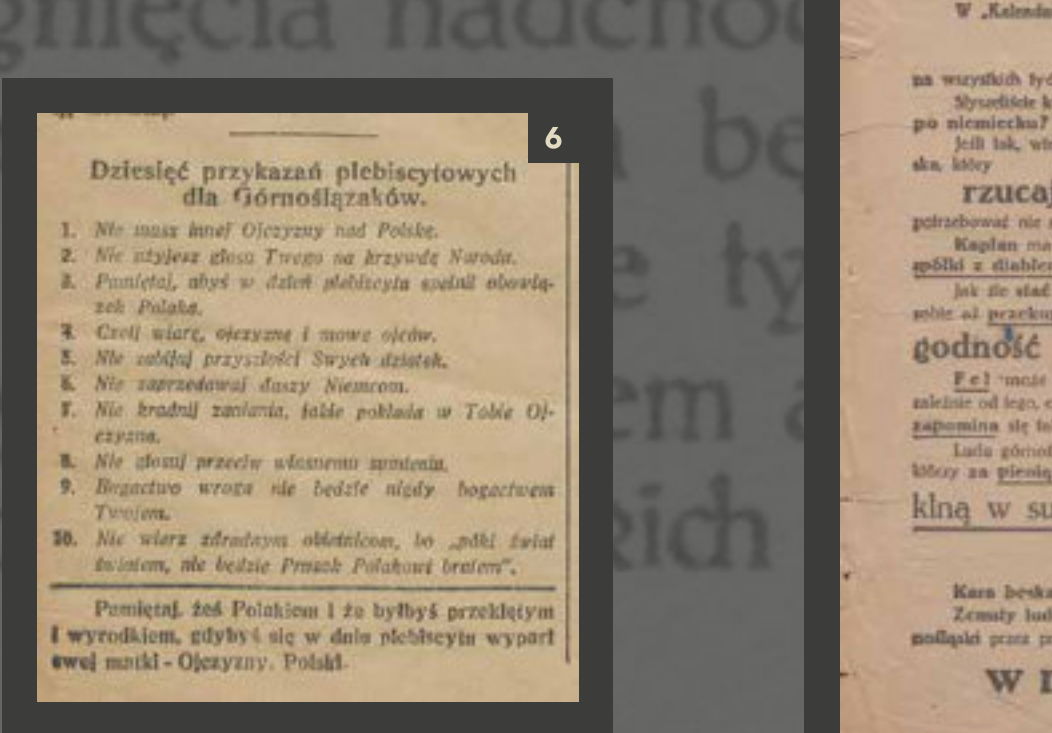
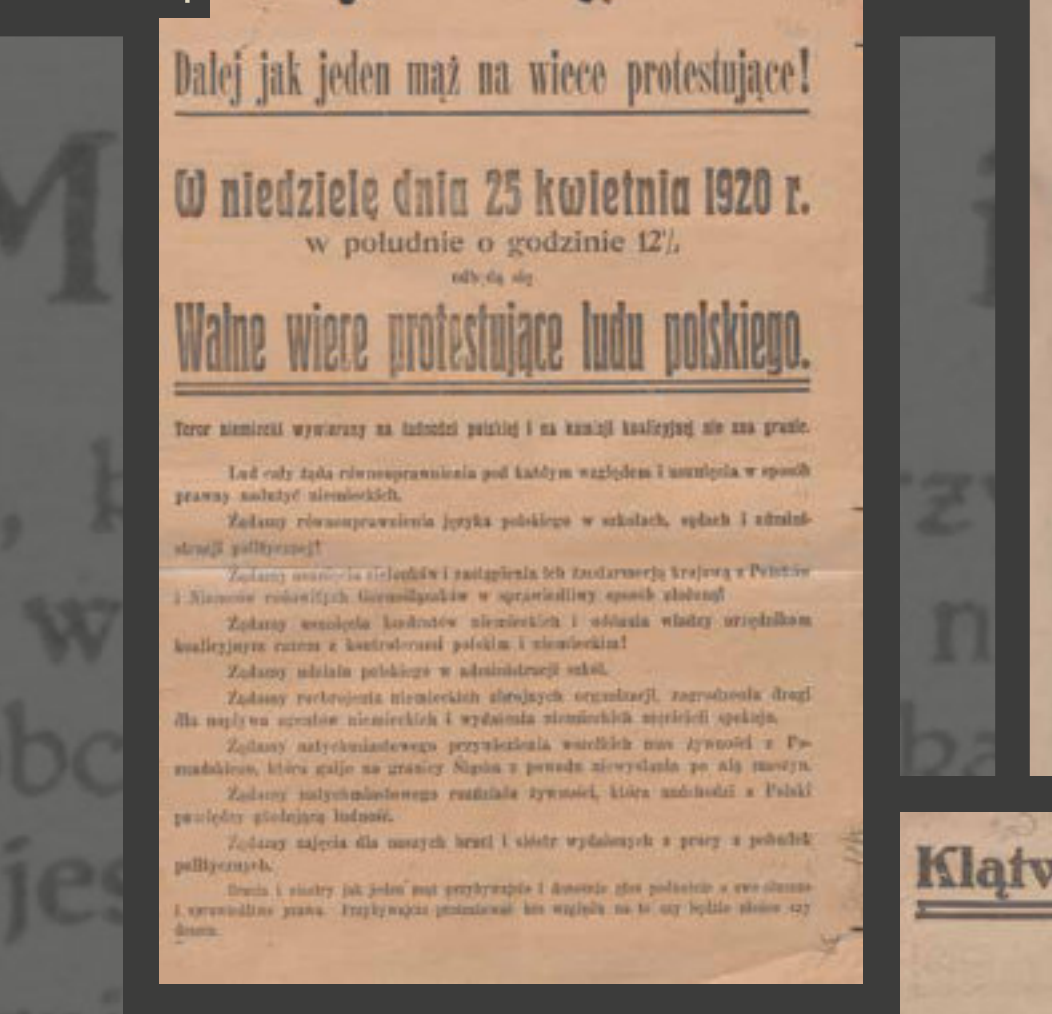
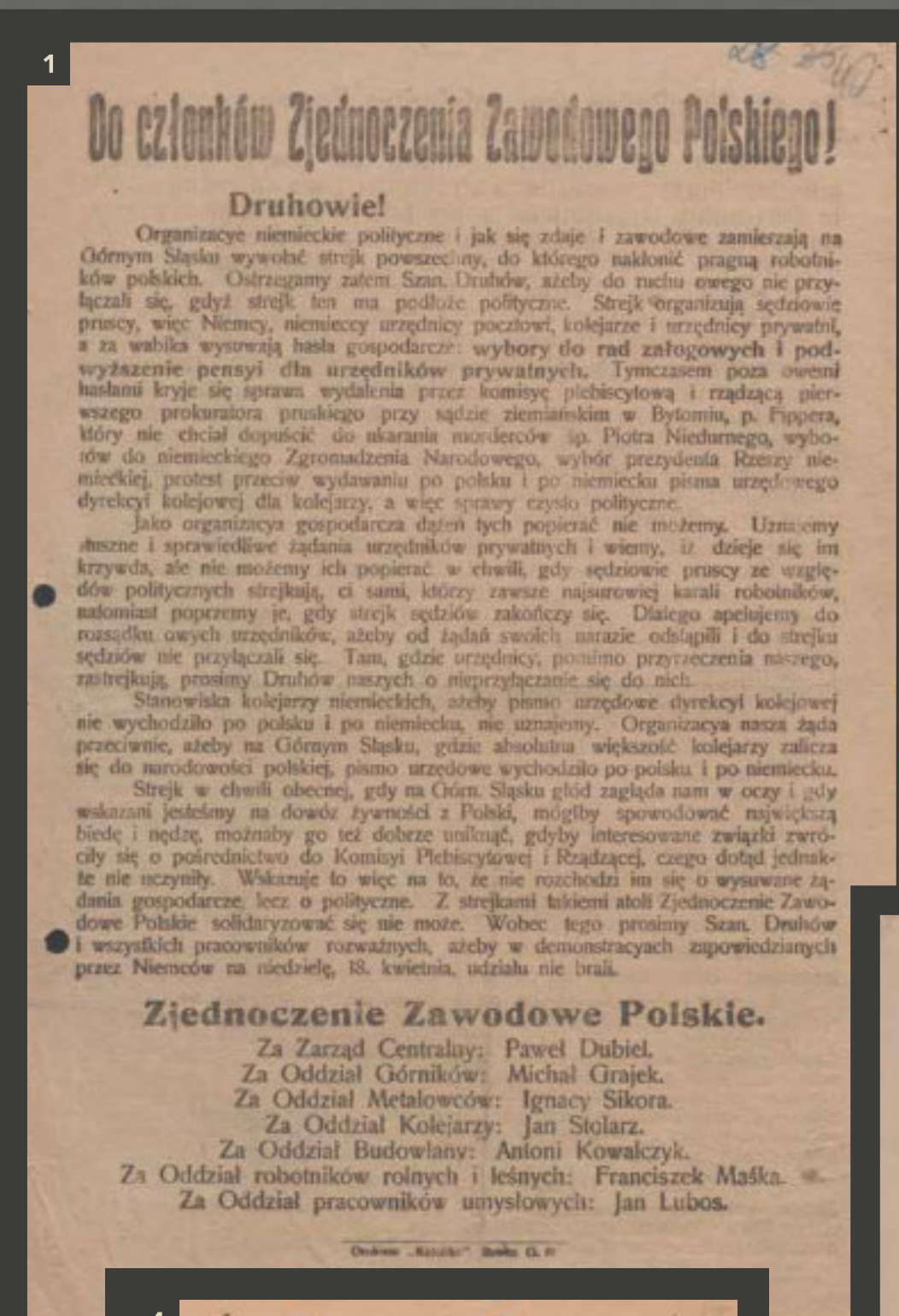
Gazety te korzystały przede wszystkim z materiałów przygotowywanych przez pracowników Wydziału Prasowego Komisariatu Plebiscytowego, działającego pod kierownictwem Edwarda Rybarza w Bytomiu.

Głównymi czasopismami po stronie niemieckiej były natomiast: „Kattowitzer Zeitung” (1867–1945), „Oberschlesischer Anzeiger” (zał. 1802, Racibórz), „Oppelner Zeitung” (1864–1935) i „Ostdeutsche Morgenpost” (zał. 1920), „Das Oberschlesische Tageblatt” (zał. 1907, Katowice), „Hindenburg Anzeiger” (1871–1921), „Der Oberschlesische Wanderer” (zał. 1828, Gliwice) i „Bergschlesische Morgenzeitung” (Katowice). Również po stronie niemieckiej powołano nowe wydawnictwa, jak np. „Oberschlesische Landeszeitung” czy „Der Schwarze Adler”. Ponadto wydawano tzw. gadzinówki, np. „Kraj Górnośląski”. Były to proniemieckie pisma wydawane w języku polskim. Dodatkowo naśladowując polskie czasopismo humorystyczno-satyryczne o bogatej szacie graficznej, jakim był „Kocynder”, Niemcy wydawali antypolskie pismo „Pieron”.

- Odezwa do członków Polskiego Zjednoczenia Zawodowego w sprawie strajku na Górnym Śląsku [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]
- Druk propagandowy namawiający do głosowania za pozostaniem Górnego Śląska w granicach Niemiec [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/171]
- Odezwa do mieszkańców Górnego Śląska w sprawie głosowania za opcją polską [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]
- Wezwwanie na wiec protestacyjny [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]
- Plakat z okazji Święta 3 Maja z 1920 roku [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]
- 10 przykazań dla głoszących za opcją polską [Zasób biblioteczny Archiwum Państwowego w Opolu, „Przewodnik Wiejski” z 1921 r.]
- Druk propagandowy namawiający do głosowania za pozostaniem Górnego Śląska w granicach Niemiec [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/171]
- Niemiecki druk propagandowy zachęcający do podjęcia walki o Górny Śląsk [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]
- Odezwa wycofujących się na czas plebiscytu wojsk niemieckich do Górnoślązaków [Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170]



Prof. Adriana David
Jakie były różnice w polskiej i niemieckiej propagandzie plebiscytowej?



Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170

Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170

Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/46/170